

MINERVA

Diară literară, beletristică și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteană.

Prețului: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețului e a se solvi înainte.

DOCHIȚA.

Novelă

de

T. Simtionă.

I.

Fost'ați vr'odată în Glâmbeni?

Avut'ați fericirea, să treceți în zilele de v'ără prin ună sată încungiurată jură împrejură cu coline mirunate, prin mijloculă căroră trece ună p'ărăiașă cu apă cristalină, ală cărui murmură tainicū pare că d'ia și n'optea laudă pe Dumneđu pentru puterea lui creatore?

Ună asemenea sată este Glâmbeni!...

Era n'opte!...

O n'opte din acele plăcute de v'ără.

Locurtorii obosiți de munca de peste și dormiau acum cu toții fiindă purtați pe brațele visurilor, numai Dochița cea cu ochii mari și negri încă nu adormise. Nu d'oră că ar fi avutū ceva de lucru, căci ea în faptū era culcată, dar pentru că nu o lua somnul de locū. Inzădar se întorcea p'o parte, inzădar se întorcea pe cealaltă parte, inzădar își ținea ochii închiși, căci nemilosulă somnū nu venea... părea că o uitase cu totulū în n'optea acea.

Nu vi s'ntemplatū nici odată, să petreceți vr'o n'opte d'acelea fără somnū? Dacă vi s'a întemplatū, apoi nu mai am lipsă să vă spunū, că celū ce nu p'ote dormi trebuie să gândească și pre celū ce-lū năpădescū gândurile nu mai p'ote adormi.

Așa se întemplase și cu Dochița la începutū neputendū adormi se puse pe gânduri, iar gândurile îi alungase somnulū cu totulū.

La ce se gândea? asta nu trebuie să ne preocupe, deorece am deveni prea indiscreți, dacă am voi să p'etrunderū în gândurile unei ființe, care d'abia num'ărase 16 roze în viețā. Cine însă totuși voiesce să scie, atunci închipuiscă-și o copilă de sēmă ei îngâdurată și nu credū că-i va fi greu a-i găci gândurile. Dar mă rogū asta nu ne privesce pre noi, precum nici

pre alții nu i-a privitū atunci când și noi aveamū în capū gânduri, cari nu se puteau descrie prin cuvinte.

Dochița era fata lui Terinte din Glâmbeni. Tatălū s'eu era ca omulū, care nu se putea lăudā nici că are, nici că n'are, adecă nici bogatū nici săracū, dar era unū românū bunū și creștinū evlaviosū, fusese soldatū în Italia și nici nu apucaī să vorbesci cu elū douē vorbe până să-ți spunā despre isprăvile, ce făcuse elū ca căprariu în Italia. Ac'estā slăbiciune ilū caracterisa pre tatălū Dochiței, dar mă rogū, elū avea dreptate să se laude, căci nu-și petrecuse tinereța ca noi lângă cuptorū, ci fusese cătanā și încă în Italia.

Cu t'ote acestea Dochița nu avea lipsă, ca tatălū ei să fie bogatū, căci pre lângă ori ce avere nu s'ar fi pututū asemenā frumseța ei răpitoare. Era atātū de frumōsā, încātū dacă ai fi fostū câtū de încărcatū de ani și totuși vedendū-o suridendū pare că ai fi doritū să mai trăiesci o viețā, numai ca să te poți bucurā de atāta darū dumneđescū.

Era mândru nenea Terinte cu fata lui și nici că-i sta rău, deorece binevedea elū, cum se sfădescū feciorii la horā după ea și cum câtū e draga de s'ără se totū ducū și vinū pe lângă p'orta ei, încātū se potrivia dicala:

Pe la mândra, care-mi place
N'am trebā, dar totū mi-oi face.
Și n'am trebā ca trebā,
Făr' me p'ortā dragostea.

Și nici unulū nu trecea să n'o vadā, căci Dochița era totū p'afară: aci-și uda florile, aci mătura curtea și dacă și cu acestea isprăvia, atunci își lua furca la brău și se punea în pragulū ușei, unde torcea și cânta, încātū se auđia în totū satulū vocea ei dulce și melodiōsā, până ce însera binișorū.

Mulți feciori din satū, aflându-se la cinā s'ără și auđendū glasulū ei jalnicū și p'etrunderorū, rămāneau

cu bucatele oprite fără a mai pute mânca și luându-și pălăria plecau cătră ea ca fărmecați și atrași de versul ei.

Pe o femeie o potu iubi mai mulți, dar ea nu pôte iubi cu adevăratu pre mai mulți și Dochița cu totă frumseța ei răpitoare încă era femeie.

Nu dóră să credeți, că Dochița n'ar fi iubită pre nimenea, pentru-că ori-cum era fată mare și rară se găsește o fată mare, care se nu simtă în inima ei dulceta iubirei. Și-apoi cum că Dochița iubia, asta ni-o putem lesne închipui, deoarece nu d'agēba trebuia să petrecă nopți fără somn.

Da, Dochița iubia, dar nu pe aceia, cari treceau neconținută pe la porțița ei, căci ea de câte ori îi vedea își dicea în sine:

Du-te, badeo, și te culcă

Nu-mi ține umbră la turcă.

Du-te, badeo, c'am cinatū —

Nici vorbă de sērutatū.

Ea iubia pe unul, carele era departe de speranțele ei și pe care d'abia odată îndrăsnise a-lu vedé cu ochii inimei.

Suntă cam ciudate fetele din țilele nōstre, de totū ciudate, ele desprețuiescū pre acela, ce le arată dragostea și iubescū pre aceia, ce numai odată le ridū pre sub mustață așa în treacătū; ce e nou, la ele e totdeuna mai plăcutū — fie elū și mai uritū ca celū vechiu.

Așa suntă fetele în țilele nōstre și așa era și Dochița.

Degeaba păzea Mitru lui Stefanū totă țulica la fântână, ca s'o vadă când vine ca se ia apă, degeaba îi umplea găleata și cofa, ba de multe-ori i-o ducea și până acasă, căci ea îi mulțamea prin unū zîmbetū, apoi intrându pe porțiță lăsa pe Mitru uitându-se cu ochi mari după ea. Asta nu-i venia de locū la socotēlă lui Mitru. Și nu-i venia la socotēlă din cauză, că Dochița nu fusese totdeuna așa. Își aducea elū bine aminte, cum era ea mai 'nainte, pare că o vedea și acum, cum era de drăgălașă și de povestitoare, cum stetea cu elū cēsuri întregi de glumă și étă că acum d'abia îi mulțamea când elū îi scotea apă și îi aducea cofa.

Și dóră nu cumva să credeți, că Mitru alū lui Stefanū ar fi fostū numai așa unū haimana de drumū. Ferescă Dumneșeu, căci dóră Stefanū tatălū lui Mitru era cantorū la biserica din Glâmbeni și pe lângă acesta era omū cu stare, omū care nu prea se dă pentru ori-cine. Asta o știa și Mitru, că este unū feciorū de frunte în Glâmbeni și chiar d'acea se mira de răcēla, ce i-o arăta Dochița de o vreme încōce.

Așa astăzi, așa mâne, așa în tōte țilele cu Dochița nu mai era de vorbitū.

Unū altū feciorū în loculū lui Mitru ar fi lăsat'o în pace, dar elū nu voia s'o facă acesta, căci cu câtū mai multă răcēla vedea din partea ei, cu atâtū mai tare se întărita d'a-i umblă în piciorū și d'a vedé, care este causă de să pōrtă Dochița așa rău cu elū și așa multe nopți și multe țile le petrecea elū pititū după garduri la pândă fără d'a se mai multū decâtū sciuse la începutū.

Am țisū, că Dochița, acea copilă răpitoare, în care natura sedise totū ce a avutū mai frumosū spre a o face să rivalizeze chiar cu ținele din povestī se întorcea fără somnū în așternutulū sēu.

În satū era linisee adēncă, încatū se auția destulū de curatū murmurulū șovăitorū alū părăiașului, care povestea în treacătū cu țermurile și din când în când depunea câte unū sărutū tainicū liliei drăgălașe, ce i-se închina zîmbitōre.

Acestū murmurū tainicū alū părăiașului împreunatū cu foșnetulū misteriosū alū frunzelorū, ce se legănau încetișorū mișcate de linulū zefirū alū unei nopți plăcute, iar pre cerū luna maicestōsă și miriadele de stele, cari se vedeau păcluri, păcluri printre desimea arborilorū din păduricea Glâmbenilorū: acestea minuni ale lui Dumneșeu făceau, să se misee inima ori-cărui muritorū, care în o asemenea nōpte, alungatū de gânduri din așcernutulū sēu, ar fi eșitū la largū, ca să se recreeze.

Frumōse suntă minunile Dumneșesci și fericitū este acela, care le simte, care le înțelege, care în fine le vede cu ochii inimei sale.

* * *

În acestū timpū în pădurea, ce era situatā la marginea Glâmbenilorū, resuna unū cāntecū dulce din trișcă, încatū se părea, că elū ese din fundulū pământului numai ca se pēmărescā pre creatorū.

Dochița pe dată ce auț resunctulū triseei, simți unū fiorū în totū trupulū și dōue lacrimi mari îi alunecaseră pe obrazū la vale. Ea îlū cunoscuse, căci era George alū Popi, care anume venise să-i conturbe liniseea. O! și de când George se lāsase de scōlă, de când elū venise acasă ca diacū, de atunci sermana Dochița nu mai avea linisee nici țiuva nici nōptea.

Și se nu ve prindă mirarea, pentru-că elū nu eșia nici când din gândulū ei, căci dacā ve voiū spune, că George alū Popei era unū feciorū înaltū și subțirelū, avēndū o față rumenă și nisce musteciōre ca spiecele de grāu, dacā ve voiū spune, că elū pe lângă că cānta din trișcă de stîngea pământulū, mai era și șugitorū, apoi pre lângă asta mai era și feciorū de popă, țeu, nu șciu care fată l'ar fi pututū vedé și' se nu se gândeșcă barem odată pe țilū la elū.

Da, Dochița îlū iubia, pentru-că nu putea să nu-lū iubescā, îlū iubia, pentru-că trebuia să-lū iubescā.

Nu-i vorbă că nici George nu era mai bună!

Ferescă D-Ńeu, căci deși era ca un lucăfăru în Glămbeni, totuși era și el om și nu știu ȃeu ce om ar fi putut privi în raȃele strălucitoare, ce se răspândeau din ochii Dochitei fără să se aprindă, fără ca se nu-și ȃică, că pentru a fi deplină fericită îi trebuie o femeie... o femeie ca Dochita.

Și ea dovedea, că și el iubea, ne pȃte fi prezenȃa lui pe ună asemenea timp în pădure.

Dela ună timp puse trișca la o parte și ca disgustată își rădima capul între mâni, iar gândurile năpădiau ca droia.

La ce gândeae?...

La multe!?!

Și negreșită că Dochita ocupa locul de frunte în gândul său! Se gândeae adevăat cătu de fericit ar fi el, când ar pută întinde mâna Dochitei și să-i ȃică: Vino la mine, eu te iubesc, tu mă iubesc și astfel vom trăi fericiți — o viaȃă întrăgă și iarăși se gândeae: cum să potă luă pe fata lui nenea Terinte, eu, care voiu deveni popă, ce ar ȃice lumea și ce se va alege atunci de mine, căci ea e săracă, cătu timp eu trebuie să capăta avere după nevae, pentru-că astădi popa săracu n'are nici o trecere înainte popoului său. Dar dacă nu o voiu luă. Ea se va mărită după ună altulă, iar eu voiu fi osândit a o vedă totă viaȃă aprȃpe de mine fără însă de a avă celă mai mică dreptă asupra ei. Ba voiu avă nefericirea să o cunună de se va mărită în urma mea, va trebui în urmă să-i botez. . . uf! . . . nu. . . asta nu aș pute-o face . . . nu. . . pentru totă bunulă de pre lumea asta.

Acestea erau gândurile, cari îl preocupau necontenit, căci pre deoparte iubirea îl atrăgea totă mai tare cătră ea, iar pre de altă parte rivna de rang și avere îl ținea departe.

Așadar amorulă era în luptă cu avariția.

Care fū învingătorulă, vomă vedă mai încolo.

De astădată se ridică iarăși de pe bușteanu și începându de nou a suflă în trișca prinse a se scobori

la vale din pădurece apucându pre linia cea drăptă a satului.

Într'acestea ȃorile se iviră și Dochita dându laudă lui Dumnezeu, că a trecută acăstă nȃpte grea, se sculă din ascrnută și începă a face rânduială prin casă.

Nenea Terinte încă se sculase mai dinainte și cum dădu cu ochii de ea o întrebă:

— Dochito, auđit'ai tu de cătră ȃiuă cum cântă de frumosă George ală Popii din trișca, bate-l'ară părdalniculă, că elă și nȃptea ne cântă!

— Nu l'am auđită tată, căci am dormită — răspunse ea scurtă și faȃa i se roșise ca ună trandafiră.

— Auđi colo, să nu-lă auđi, par'că mie m'ar fi cântată, hahaha, ce mai șirătă ești.

— Mie însă știu că nu m'a cântată, tată, căci n'ar avă de ce să-mă cânte elă.

— De, de, ba chiar că s'o fi avându, știu eu mai multe decâtă cređi tu, căci când veni din Italia tocmai ca George nu aveam nici eu somnă și cătu era draga de nȃpte dedeam tărcȃle pre la porȃa mamei tale, Dumnezeu s'o ierte.

— Apoi D-ta ai dată tărcȃle, pentru-că îți era dragă mama, dar George știu că nu mă are dragă pe mine.

— Nu te-o fi avându, nădrăvano, căci m'o fi avându pre nime. Atătu mai ȃise elă și începându a rîde cu hohotă părăsi casa.

Nenea Terinte era ună omă glumeță și riđetoră încătă oră-cui îi era dragă să povestăca cu elă.

Avea fire drăgălașă, scia povesti multe și le povestia tȃte ca pășite de elă.

După ce eși nenea Terinte afară Dochita începă să reflecteze la cele ȃise de tatălă său fără însă de a ști, dacă într'adevără George numai pentru ea cântă nȃptea până târđiu în pădurea Glămbeniloră din trișca, sau pȃte că era din firea lui dedată a-și petrece nopti fără de somnă.

(Va urmă.)

ȃe vedă...

*ȃe vedă și 'ntrăga mea fiinȃă
Se sgudue și 'nmărmurescă,
Iar inima-mă bate puternică
Și 'ngălbinescă și me 'nroșescă*

*O! ce putere ai asupra-mă! . . .
O sclavă nu vrăi a primă?
Să-mă fū stăpănu prea scumpă și dulce
Și să me lașă a te iubi? . . .*

Elena.

Unu copilū de conte.

Romanu de Antonu Langer

tradusū din limba germānă de Dănilă Sânjoanū.

(Urmare).

Precând Braschl se reîntorsese la stăpânulū seu și Procopū Hlaby după acestū episodū — celū mai fericitū din vieța sa tinēră — se vedū iară singurū pe stradă; singurătatea începū din nou a-i îngreună cu putere duplă inima și întristatū își aținti privirea asupra grupelor depărtate de case ale cetății imperiale, cari apăreau în amurgitulū serei ca nisce uriași negri. Pre câtū de tinerū era, totuși învățăturile mumei sale în unire cu realitatea tristă a vieții, care a învățatū a o cunósce prea de timpuriu, desvoltară în spiritulū lui o maturitate timpuriă, cu ajutoriulū cărcia ela prevedea, că ce cutezare riscată este pentru unū copilū sermanū, slabū și necunosătorū de limba germānă a-și căută pânea în o cetate așa mare. Pre lângă acestea așteptarea primirei la bărbatulū, căruia suna epistola mumei sale, frica de poliția, cu care trebuia să vorbească și să-i respundă, — impresiunea puternică a cetății celei mari, preste care se înălța turnulū lui Stefanū — făceau: să-i bată inima cu atātū mai tare, cu câtū venea mai aprōpe de „gratele de lemnū“ a liniei Tabor, colorate negru și galbēnū, care liniă trebuia se fie pōrta viitorulū seu, întrarea spre fericirea sau spre perirea sa.

Sē afla pe atunci la stānga liniei printre arborii cei sulegeți a pădurei „Au“ o statuā de pētră a s. Ioanū de Nepomuk, renumitulū confesarū alū regelui pereclitū lenesulū, care pentrucă nu a voitū a tradā secretulū mărturisirei reginei — a fostū aruncatū în undele Mollaviei, din acelu punctū alū podului, care și acum ilū sērută poporulū din Praga, când călătoresec din Altstadt sēu Neustadt cătră Kleinseite și care ca martirū se bucură în Boemia de unū cultū, ce se estinde nunumai până la Moravia și Austria, ci trece și afundū în Stiria și Ungaria. Statuele lui Nepomuk se află în țerile amintite pretutindenī lângă strade, în piațe și pre lângă fântāni. Precum am đisū mai susū, pre atunci și în berculū Au înaintea liniei Taborului se află o statuā a numitulū confesarū. Dacă ea mai stă și acum acolo, ori că cu tăierea pădurei a dispărutū spre a face locū unei case de vamă, cu siguritate nu potū spune.

Destulū că pre miculū Procopū ilū impresionā fōrte plăcutū aspectulū binecunoscutei icōne dela întrarea în dorita și temuta cetate imperială. Ca o amintire din patriā, ca o mângāere de susū îi apărū lui tipulū durā de pētră și plinū de pulvere și nu se

putū reținē, a nu ingenunchiā înaintea patronului patriei sale, apoi se rugā cu voce sonorā:

— O sante Ioane de Nepomuk! te salutū și te adorezū, amiculū și părintele tuturorū boemilorū, îți mulțamescū, că în calea lungă, deși lipsitū, prin sfululū teu mai condusū fericitū până aici. Te implorū, stāi-mī și mai departe întru ajutorū și nu me părăsi. Tu scii, sante Ioane de Nepomuk, că eu am fostū totdeuna unū copilū ascultătorū, m'am rugatū cu diligență și am iubitū pre mama mea, deși totū satulū a desprețuit-o și părăsitu-o. Nicī mie nu mi-a mersū mai bine! copii nu voiau a sē jucā cu mine și în școlā trebuī sē ședū singurū la o bancă, ca și cum a-și fi avutū vēr-satū. Oh! ce trebuie sē întîmpine omulū trăindū în lume, tu însuți ai esperiatū, prea sante Ioane de Nepomuk, pe tine te-au aruncatū chiar în apă. Pentru aceea ești astăzi celū dintāiu în ceriū și poți totā ziua vorbi cu D-đeu și cu domnulū nostru Isusū Christosū. O rōgā-te lorū pentru unū copilū sēracū, care e patriotulū teu, ca în cetatea acēsta mare, unde încă vorū fi mulți ómeni bunī, sē-mī aflū și eu cățiva, cari sē me primescā, ca sē-mī crezū unū venitorū bunū și sē-mī potū căscigā o bucatā de pāne pentru alina-rea fōmei. De aceea te rogū nu me părăsi, sante Ioane de Nepomuk, tu scutulū și apărătorulū tuturorū adevērațilorū cehi. Me concedū în māna ta și sub scutulū adevēratei feciōre. Amin.

Acēstā rugățiune rarā, care în navitatea sa copilărescā, în cugetările sale înflăcārate și în credința sa neclintitā ar fi scosū unū surisū dela cine l'ar fi auditū, a avutū într'adevērū rezultatulū puternicū, care ilū aduce ori-ce rugățiune, care se rostesece din inimā; acēsta întari și încuragiā pre rugătorū în credința de a întrā în cetate, care a fostū scopulū călătoriei sale pline de oboselā.

Abia puse piciorulū pe liniā, când și vedū unū domnū în uniformā surā cu șinorī verđi, cu coifū pe capū și în mână cu o botā, semnulū demnității de corporalū, cu unū cuvēntū vedū pre corporalulū de poliția, ce făcea serviciu la liniā.

Bietulū copilū îi tremurau genunchii și nu cuteza sē se ferescā, ci în urma unui impulsū misteriosū, care împinge pe biata pāsēricā în gura șerpelui cu clopoței, păși sau mai bine schiopătā Procopū spre bărbatulū justiției, care erā pentru elū celū mai mare omū din lume, celū mai nemārginitū dispunētorū preste vieța și mōrte.

Cu toate acestea întâmplarea sau mai bine zisă apărătorul orfanilor voi, ca corporalul să fie chiar astăzi dispus bine. Mai înainte cu ună pătrară de oră amanta lui — o bucătăresă — aducându apă dela fântână, îl însciință, că stăpâna-sa i-a concesă pentru ziua următoare — și de Duminecă — o preumblare, ceea-ce înveseli multă pre domnul corporală, fiind-că în acea și avându să fie și elă liberă putea se însoțescă pre amanta sa în acea preumblare. În vederea acestei libertăți se înțeleseră să se preumblare în prateră și să viziteze hotelurile de lângă acesta, să asculte musica cu harfe și se privescă la horă ș. a. Prevederea acestei plăcute zile umplă pre domnul corporală, după depărtarea „amoresei“ sale, cu o așa de mare voiă bună, încâtă sucitulă musteței sale roșe era mai multă esresiunea unei plăceri de îndestulare de sine, decâtă semnulă unei asprimi marțiale.

Toate, firesece, că nu le putea scî miculă Procopă, care se apropia tremurându și la o depărtare de deuce pași se oprî ținându în susă concediulă de călătoriă a primarului din Krasnec.

Corporalulă, care își ținea de sub demnitate a avorbî pre o ființă atâtă de neînsemnată, nu pronunță nici o silabă, ci sucindu-și cu mâna stângă musteța, cu drăpta manuă o botă făcându copilului semnă să vină mai aprăpe, ceea-ce umplă de spaimă pe miculă cehă, căci elă dela acestă omă numai rău acceptă.

Umilită, cum se tăresce ună căne înaintea domnului, care îl amenință cu biciulă, așa se apropia tinerulă de înfricoșatulă domnă.

— *Prosim mili pane**), — bălbăi elă emoționată întindându documentulă.

— Ah, ună boemă; sciam eu — zise corporalulă în limba boemă, luându hârtia și desfăcându-o.

O frică amestecată cu bucuria cuprinse pe bietulă Procopă, când auđi dingura înfricoșatului domnă limba patriei sale, și încă așa de curat și sigură încâtă elă nu se pută îndoi, că are de a face cu ună cehă de sânge, cu ună patriotă. Elă credea tare, că sântulă Ioană de Nepomuk a făcută acestă miracolă în favorulă lui.

De ar fi scitū Procopă Hlaby, cumcă în timpulă dinaintea lunei lui Marte, consta poliția 5—6 părți din boemă, atunci acestă miracolă i s'ar fi părută forțe naturală.

Ilă cuprinse o îndestulare sigură, o bucurie secretă preste aceea, că îndată la întrarea sa în cetatea imperială, reședința germăniloră, a aflată doi patrioți în o puseșiune atâtă de însemnată, pre unulă ca sântulă de pétră înaintea liniei, pre celalaltă ca oficială de politie în lăuntrulă ei.

*) Mă rogă, iubite domnule

Elă privi pre polițistă curagiosă în ochi, iar acesta începă ascultarea lui.

— De unde ești?

— Din Boemia.

— Se înțelege de sine, — zise corporalulă rîdendu, însă Boemia e mare. Așadară de unde: satulă? cetatea?

— Din Krasnec, două ore dincolo de Chotzen.

— Cerculă?

— Pardubitz.

— Numele?

— Procopă Hlaby.

— Etatea?

— Unspredece ani.

— Religiunea?

— Catholică.

— Părintii?

— Suntă morți.

Corporalulă asemănă respunsurile copilului cu datele documentului, ce-lă ținea în mână și apoi îndestulită zise:

— Dă ră în Viena voesci să înveți ceva?

— Da, prea grațioșe domnule.

— Ar fi bine — continuă corporalulă, care părea măgulită de titula dată lui de cătră Procopă, — dar ai tu mijloce de subsistință?

— Apoi — acum — eu — bolborosi bietulă Procopă scărpinându-se după urechi, — o Dumneșeulă meu, me rogă cu profundă supunere de iertare, nu înțelegă, ce zice grațiosulă domnă.

— O câtă de proști-să boemii aceștia, când vină la Viena, — esclama corporalulă — și câtă de isteți se facă, dacă petrecă câtva timpă aici, — continuă elă cu conștiința unui bărbat, care e convinsă de propria sa istețiime, — eu zic că ai tu destulă bani, ca se poți trăi până ce-ți vei găsi locă de învățatură?

— Am, da! firesece! firesece! — răspuse Procopă și băgându mâna în pusunarulă vestei sale roșii și învechite, scose dăceriulă de argintă, ce i l'afostă donată căraușulă Sebastiană Botzenhart, și-lă arătă corporalului.

— Atăta-i totulă! — rîse corporalulă — o tu tontule! acesta nu-ți e de ajunsă nici pe o jumătate de și.

— Mai am la mine și o epistolă la ună măestru.

— Să o vedă.

Procopă îi predede epistola mumei sale.

Corporalulă cetă adresa și zise:

— Strada Augarten nu e departe de aici, mergi numai în drăpta prin grădina cea mare, a cărei îngrăditură se vede de aici; prin mijloculă ei te va conduce o cărare până la o portă de pétră, acolo te affi vis-à-vis de strada Augarten, Adio.

— Așadară potă merge, grațioșe domnule — întrebă Procopă surprinsă, că a scăpată așa de ușoră.

— Da; ce alta?

— O mulțămescă, mulțămescă — esclamă sermanul copilului și serută mâna soldatului, care părea foarte mișcat de atâta umilință.

— Mergi, numai mergi, — țise elu — se întuneacă acuz și apoi nu vei nimeri. Fii bravu la învățatură, te pörtă bine, fi credinciosu, diligentu și onestu și nu face rușine compatrioților tăr, căci alțcum cađi în mânilor năstre, și atunci —

În locu de a completă acăstă propusățiune, făcū cu bota în aerū o elipsă atātu de caracteristică, încātu bietulū copilū simți, că i s'au redescęptatū tôte florile cele vechi și cu o iuțelă nespusă apucă drumulū cătră Augarten.

Ajunse la îngrăditură și se luă după puținir ōment, ce mergeau prin aleele întunecăse; căci grădina Augarten și în ăiua de astăđi e puținū visitată, deși e una din cele mai mari și mai frumoșe din Viena. Marele împăratū Iosif II lăsă a se scrie dęsupra întrărei în ea cu litere de aurū cuvintele:

„Dedicată întregi omenimī de cătră stimătorulū ei“.

Cu tôte acestea, se vede, că așa a fostū sörtea donurilorū josefine, se nu aibă nimenea parte de ele.

Când în modū instinctivū a aflatū pörta și a ajunsū în stradă, — se aprinseseră lampelē. Procopū era destulū de cu minte de a-și anotá cuvęntulū strada Augarten, care ilū auđise ađi de atâtea ori și cu: „Prosim pane strada Augarten*)“, se tređi în strada căutată. Aici întrebându dela casă la casă ajunse în fine la aceea, unde locuia męsarulū.

Când intră în curtea întunecăsă inima i bătea de se mai auđia. O, câtū de greu e a-ți căntă pânea la străin și a rugă de ospitalitate pe aceia, despre cari nu seii cum te vorū primi.

Curtea era lungă și îngustă; unū gardū de lemnū despărția de ea la fundū o grădinuță mică. Lângă gardū sta grămădite mulțime de scânduri, sęmnulū caracteristicū alū lucrătorei unni męsarū.

Procopū intră și îndată află unū edificiu josnicū, în care licăria o lumină slabă, la zarea căreia putū a se convinge, că aceea e o lucrătore de męsarū cu tôte ce se recerū la acăstă meseriă.

Bance de ghiluitū, lucruri începute, scânduri pe jumătate tăiate, lătunoi, lucruri gata, instrumente, tave cu clei ș. a. sta împrăștiatē în cōce și în colo în o disordine malerică, ce se întęmplă în lucrătore totđeuna după încetarea dela lucru.

Probabilū, că callele se vorū fi dusū la bere.

Învęțăcii în numęru de patru, sęlbatic, rēi și neînfrănați alergau printre bance strigându, ridęndū și due-lându-se în lipsă de arme cu pantofele scōse din piciorē.

*) Dragă Dōmne, strada Augarten.

O lumină de sęu așędată în grumazulū unei sticle ilumina în modū bizarū acăstă scenă pitoręsă.

Procopū stete liniscitū în curtea întunecăsă pândindū la feręstră. Deși lui nu-i plăceau acęști copii sębatic, totuși i invidia pentru buna lorū vōiă.

Deodată se schimbă scena.

O ușă laterală se deschise și o muere lungă, uscată, cu trāsuri dure, aprōpe bărbătesci și cu o mustetă mărișoră preste buza inflată, întră ținęndū în mână unū blidū cu legume și subsuōră o jumetate de pâne.

Sgomotulū încetă momentanū, copii nu se mai mișcară și căciulele sburară de pe capetele lorū sburlite. Muierē țise ceva în limba germănă, pe care Procopū firesce nu o înțelegē, dar tremura la sunețulū acelei voci crude, neplăcute, care suna chiar așa, ea și cum dęnsa numai rēu ar putē vorbi. Copii aduseră din almarū, fie-care câte unū tăierū și o lingură, se puseră la męsa, pre care ardea lumina. Muierē scōse fiecăruiă câteva linguri de supă și le tăiă câte o bucățică subțire de pâne. Aceste formau întregū soupelū unui învățăcelū vienesū.

Din respectulū, cu care cei patru copii întimpinară pre muierē, pricepū Procopū, că are de a face cu stăpāna casei. Se rugă suspinându de s. Nepomuk și cu inima bătāndă puse mână pe cărligulū ușei, ce conducea din curte în lucrătore, o deschise și intră.

— S'panem Bohem*)! — țise elu cu umilință.

Măiestrița, — căci ea a fostū, — se întōrse.

— Ce este? — țise ea aruncându asupra lui Procopū o privire sinistră, — n'am de împărțitū nimica cu tine. Iară unū cerșitorū boemū. Când vinū la Viena se vactă, s'panem Bohem încolo, s'panem Bohem încōce și dacă au ajunsū la ceva, se află câte o muierē prōstă, care face din cerșitorū domnū și măcstru, iar elū jōcă apoi pe tiranulū cum i place. Du-te! afară! cerșitorule!

Din aceste cuvinte rostite de ea negenată înaintea învățăcelorū, iși va putē esplică lectorulū cu cine are de lucru. Dōmna Novotny purta întrū adevērū în tōtă vecinătatea numele de: „madame Drach“. Bietulū Procopū nu pricepū ce țise ea; inima lui însă i-se strinsē la olaltă, ea și cum ar stringe-o matricii.

La amenințarea stăpānei, Procopū Hlaby scōse epistola muma-sa și i-o întinse ca unū Xantippe.

Madame Drach i-o apucă din mână.

— Uite, uite! — murmură ea, după ce a cetitū adresa la zarea luminei de sęu — ōre de când core-spondęză rudele din Boemia cu bărbatulū meu? De bună samă iți trebue ceva, tu cerșitorule? Pōte că se te hrănimū, hămisitulē? Vomū vedē, ce va đice bărbatulū meu, dacă va veni acasă. Cu voia mea nu rēmâi tu în casă, — eu nu potū suferi pre nici unū

*) Dōmne, Dumneđeule.

„boemă“ sub acoperișul meu. Ia-ți epistola! afară în curte; ședî acolo până ce vine domnul. Natzl, du-te după bucătăreasa boemă, să spună cerșitorului — ce voescu eu. Afară!

Procopu tremurându eși afară, iară dómna Novotny sê întorse în culină cu blidulă golită înjurându și blăstēmându după obicei.

Bucătăreasa conturbată dintr'unu rendesvous veni aprinsă de mânie și comunică copilului porunca stăpânei în unu tonu atātu de aspru, încātu bietulu Procopu se îngrozî de primirea ce se vedea, că o are în această casă.

Esi din lucrătore și se puse pe marginea fântanei din curte, căci picioarele-i rănite nu-lu mai puteau purtă.

Cei patru copii vienesi își reîncepură lupta cu pantofii; eșiră în curte, începură a-lu nîcăji pe Procopu cu vorbe ce nu le înțelegea; ilu loviră preste nasu, ilu traseră de përu și de urechi. Elu tăcu și suferî, până ce ei ostăniți de joculă loră fugiră în lucrătore și-lu lăsară singurū.

Atunci ilu cuprinse cu vechementă simțemētulu lipsei sale, își înceștă mânilă și plânse amarū.

Sërmanulă Procopu!

(Va urmă).

UNŪ LOCŪ DE CURĂ PENTRU COPII LÂNGĂ MARE.

(H. Sch.) de I. T.

(Fine).

În mijtoculă grandiosulu complexu de edificii, care se întinde începându dela mare, se află și o beserică frumôsă. Aripa stângă a spitalulu propriu e destinată pentru copii, cea dreptă pentru copile. Ambele aceste aripi sunt egali de mari și de aceeași formă; în ambele se află sale, unde se lëgă și curățesc ranele pacienților; se află sicieriuri cu cărți și hârtiă, cari stau la liberă dispozițiă a copiiloră și copileloră, cari seiu sê serie și cetescă. Părinții pot sê și cerceteze copii când voiesc, firesce preînscințându-se la directoră. Despărțemintele comunică prin coridore spațioșe, scutite de curentu, provădute cu ferestri mari, în cari se cultivă diferite soiuri de flori. O fabrică anume de gază provede întregu edificiulu cu materiă necesarū pentru luminatū.

Dermitorele sunt bine ventilate, paturile așdate la o atare distanță, încātu nu e de locū împedecată circularea aerulu. Dormitorele pacienților, cari nu pot umblă fără cărjă, sunt în parteru. Paturile sunt de o curățeniă esemplară. Deasupra fiecărui patu se află câte o tăbliță de carton, pre care e însemnată numărul, sub care e indusu pacientulă în jurnal, numele, conumele, etatea, morbul și mediculă, sub a cărui cură a fostu pacientulă înainte de a fi primitu în spitalulă național. În dormitorele copiiloră mai mici, căci acolo se primesc copii dela 4—15 ani, sunt puse preste patură gratii de de drotă spre a împedecă căderea eventuală a pacientulu în timpul somnulu.

Lângă dormitore sunt chiliele de spălată, unde se află vasele emailate de tinichea acățate în cărlige anume. Fiecare pacientu își are stergarul, sponghia și peptinele marcate cu numărulă sêu. De admiratū e dintre tôte basenulă de scăldatū, care se provede de trei ori pe sêptemănă cu apă curată de mare, carea se încăldesce cu ajutorulă unei mașinari. Elu se află în mijloculă unei florări mari și are forma unui lacu. Jură împregiură este o îngrăditură de drotă grosă concreșcută cu flori. De acoperișu-i de sticlă atărna înlăintru nesce vâscioare de forme fôrte frumose ca nesce candelă, în cari sê cultivă plântă și flori pensile. La sêrbătoră mari serveșce acelu spațu ca sală festivă, punându-se preste basenulă unu padimentu anume întocmitu spre acelu scopu.

În refectoru tôte mesele au table de marmoru. La mâncare sunt pacienții astfel așdați, că toți sunt cu fețele spre mijloculă salei. Fie-care își are pocululă sêu cu literile A. P. = *assistance publique*, căci

afară de casuri oprite prin medicu, fie-care capetă și câte o măsură de bere escelentă. De doue ori în sêptemănă se aducă pentru pacienți și delicatete; din locurile mai apropiate se aducă pesci prôspeți, cari conținendu ôcreare cantitate de fosforu. oferu o mâncare fôrte folositoare morboșiloră. Osebitu heringii în stare prôspletă sunt o mâncare fôrte delicată, dar în astfelu de stare nu se pot transportă decātu la distanțe mai mici.

Ordinea de ți e fôrte strictu observată. Toți cei nelegați de patu se scôlă la 6 ore dimineța; o oră mai târziu se dă prin o campană sêmnalulă la dejun, care constă din pâne și lapte și odată în sêptemănă ciocoladă. Dela 8—9 e preumblare; dela 9—11 prelegere și scaldă. Prelegerea sê ține de regulă 2 ore pe ți: dela 9—10 înainte și dela 1—2 ore după amedzi. La 11 ore începe prândulă, constatatoră din: supă, friptură, pome ferte în abură. După mâncare încep jocurile, deprinderile gimnastice, ori lucrulă în grădină. La 4 ore după amiazi e ojina din: pâne, unt și brânză, ori din pome prôspete. Dela 4—5 ore după amiazi e instrucțiunea în religione și lectură. La 6 ore începe cina, constatatoare din: supă, carne fêrtă și legume. După cină esu la aeru liberu de e frumosu, la din contră petrecu în chilii cetindū până la 8 ore, când toți sê culcă.

Ca în tôte despărțemintele edificiulu astfel și la beserică se pôte merge și pre timpulă celu mai ploiosu cu piciorulă uscatu prin coridorele acoperite. În beserică mergu la sânta liturgiă atātu pacienții dela calde, câtu și locuitorii satulu; ea e destulă de spațiosă. Vis-à-vis dela sacristaiulă aceleia se află camera mortuară. Casuri de môrte sunt fôrte rari în spitalulă național. Cei mai mulți pacienți ilu părășesc deplinu sinătoși, ori celu puțin ușurați în mare parte a suferințelor. Regimulă republicanu ca și celu imperialu dă totu spriginulă posibilu acelu aședământu binefăcătoru, care va revêrsă multu bine asupra poporulu francesu; va alină multe dureri și suferințe; va depărtă multe grigi și va sterge multe lacrimi ale mamelorū, ce se varsă lângă paturile suferințelorū.

O! de ar sosi și în patria noastră timpurile ferice, ca cei dela cărmă sê se mai îngrijescă și de binele poporilorū, sê nu se ocupe numai cu visuri ne-realizabile, ci sê se nisuiască a câștigă simpatia aceloră prin aședăminte de binefacere și înlesnire a traiulu, căci mai multu voru câștigă, decātu pre ealea, ce au apucatu-o.

Diverse.

Sciri literare.

Reverendisimulă Domnă Gavrila Popă, canonică în Blașiu, a tradusă din textul originală latină renumitulă opă ală s. părinte *Toma a Kempis*, care tracteză despre imitațiunea lui Christosă. Acestă opă s'a edată mai în tôte limbile din lume în mai bine de 1800 de edițiuni. După sânta Biblie e celă mai lătită opă, care după Baroniū nimeni nu-lă pôte cefi fără mare profită spirituală, și care Bellarminū cetindu-lă adese-ori din tinerete până la adânci bătrânețe totdeuna îlă afla a fi opă nou, plăcută și admirabilă.

Se află tradusă și la sectele acatolice, firesce schimosită după principiile loră. Din aceste considerațiuni dlă Gavrila Popă a aflată de bine să nu lipsescă nici din literatura română după ce edițiunea cea veche de fericitulă episcopă Ioanū Bobū nu se mai află. Opulă va costa 1 fl., octavu mică de 16—17 côle cu literă garmondă. Va eși cătră finea lui Martiu a. c. Doritori de ală avé sunta rugați să trimită 1 fl. 5 cr., și-lă voră primi sub legătură cruciată fără portă postală. Se va puté procura și pre intențiunii sacre. Jumătate din venitulă curatū va fi destinată pentru scopuri publice.

Sciri diaristice. — „*Romänische Revue*“. În urma scirei date de foile din Budapesta, că regimulă ungară a detrasă acestei reviste debitulă postală, direcțiunea ei s'a vëdută necesită a-și transportă domiciliulă pe teritoriulă Ungariei și va continuă cu editarea revistei în Sibiu. Fascicululă I. pro Ianuarium 1893 (anulă IX.) va apăre încă în decursulă acestei lună. Prețulă abonamentului (10 fl. = 20 franci pe anū) se trimité deocamdată la adresa de până acum: Viena, VIII. Feldgasse 15, ori la librăria W. Krafft în Sibiu (Nagy-szeben). Cu anulă nou curentă a începută a apăre în Gherla o nouă fôia literară helettrică biseptemănală intitulată *Lumea literară*. Redactoră e dlă George Simu, preotă în Ghesia. La București a apărută o fôia septemănală: *Peninsula balcanică*. Scopulă ei e a apără interesele Româniloră din Macedonia.

Carnevală. *Reuniunea femeiloră române din Blașiu* și-a arangiată balulă sêu în 21 Ianuarie 1893 st. n. în sala dela „Hotelă Univers“. Venitulă curatū e destinată în favorulă numitei reuniuni.

Tinerimea română din Clușă invită la Concertulă împreună cu dansū ce-lă va arangia Jôei în 9 Februarium 1893 sf. n. în sala „Redutei urbane“. Venitulă este destinată pentru ajutorarea tineriloră universitari lipsiți de mijloce la înscriere și depunerea esameneloră. Inceputulă la 8 ore sêra.

Prețulă intrării: 2 fl. de persônă; 3 fl. de familie din 2 membri, iar pentru ceilalți de fie-care 1 fl.; ună biletă de ferestră: seria I. 2 fl.; seria II. 1 fl. 50 cr.; Biletele sê potă procura în 8 și 9 Februarium în localitatea casinei române din Clușiu (Fôtér Nr. 17) și în sara concertuluiă la casă. — În pausă se voră presentă jocurile „Călușeriuulă“ și „Bătuta“. — Oferte marinimose sê primescă cu mulțămită și sê cuită în publică.

Invitare la „Balulă filantropică“, ce se va ține Sâmbetă în 11 Februarium st. n. a. c. în sala Otelului „Univers“ din Blașiu în folosulă „fondului pentru ajutorarea studențiloră miseră în casă de morbu“. Prețulă intrării

pentru persônă 1 fl., pentru familiă de 3 membri 2 fl., preste trei membri 2 fl. — Inceputulă la 8 ore sêra. Contribuiriile se primescă cu mulțămită și se voră cuită pre cale diaristică.

Necrologă. Elena Halită ca soțiă; Elisabeta măr. Chibulcutean, Solomonă, profesnră în Bêrladă (România), Alexandru, cand. de prof. ca fii; Frăsina ca soră; Vasile Chibulcutean not. com. ca ginere; Emilă și Ioanū elevi de farmaciă în Bêrladă, Grigore școl. gimn., Elena și Eugenia ca nepoți, precum și numeroși consăngeni și afini cu inima frântă de durere însciuțeză, cumcă neuitatulă loră soți, frate, consăngean și afină **Maximă Halită**, *invețătoră, not. com. magistru postală și curatoră primaru bisericescă*, după o viață plină de activitate desvoltată cu multă zelă și laudabilă ardore intru promovarea causerulor de interesă publică, bisericescă și comună și-a dată blândulă sufletă în mânilă Creatoriului Duminecă la 22 Ianuarium st. n. a. c. la 4 ore după amedzi în ală 67-lea anū ală etății și ală 40-lea ală fericitei sale căsătorii.

Osămintelescumpului decedatū s'au astrucată după ritulă bisericeii gr. cat. Mercuri la 25 Ianuarium st. n. a. c. la 11 ore a. m. în cimiteriulă gr. cat. din locū. Fie-i țerina nșoră și memoria eternă.

Adresămă întristatei familii și din parte-ne sincerile nștre condolițe.

Hymen. Domnișoreă *Elena Lupană*, profesoră în Teușiu și colaboratôre a fôiei nștre s'a cununatū cu dlă *Dănilă Gabor*, ingineră. — D-lă *Dumitru Rebrășoreană* și D-șora *Maria Sasă*, își voră serbă cununia loră în 29 Ianuarie 1893 st. n. în biserica gr. cath. din Bistriță la 1/4 4 ore p. m.

Li dorimă fericire.

Deslegarea gâciturei de numeră din Nr. 24 a. tr. ală fôiei nștre e următôrea:

9	1	9	9	5	7
4	7	9	9	7	4
6	9	3	4	9	9
7	9	4	3	9	8
5	9	8	6	9	3
9	5	7	9	1	9

Bine o an deslegatū:

Domnișorele: Veturia Lișcană, Cizeriu; Sabina Ônea, Borgo-Prundă; Victoria Chifa, Brașfalăulă inferioră; surorile Lucreția și Eugenia Sigarteu, Șintereagă; și Maria Cristureană din Bistriță.

Dômna: Victoria Dragă născ. Târșiu, Faz: Varșandă; și

Domnulă: Pavelă Sasă, Bistriță.

Premiulă l-a dobânditū: d-șora Eugenia Sigarteu, Șintereagă.

POSTA REDACȚIUNII.

Niră-Adonă. Din doinele trâmise vomă publică unele.

Zsidovină. Revista nștră se expediează totdeuna regulatū. Dacă vr unū numără se rătăcesce nu purtămă noi vina. Binevoii a reclamă orice numără perdutū și noi vi-lă vomă trâmite din nou, fără a trebui să mai plătiți ceva.

Fiasco. Se va publică îndată ce vomă dispune de spațiu.

D. O. Orendi